

ДОСЛІДЖЕННЯ САМОСВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ, ЩО ЗАХОПЛЮЄТЬСЯ КОРЕЙСЬКОЮ ПОПКУЛЬТУРОЮ

Хорошун Катерина Юріївна,

аспірантка кафедри психології особистості та соціальних практик

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID: 0009-0003-2349-2116

Стаття присвячена висвітленню результатів емпіричного дослідження особливостей самосвідомості української молоді, що захоплюється корейською попкультурою (К-поп). Актуальність цього дослідження зумовлена глобальним поширенням корейської попкультури та її значним впливом на формування самосвідомості молодих людей. У ході дослідження було встановлено низку специфічних характеристик самосвідомості фанатів К-поп. Виявлено, що вони демонструють вищий рівень самооцінки та більш позитивне ставлення до власних досягнень та виконаних справ порівняно з контрольною групою. Фандомна спільнота слугує джерелом соціальної підтримки та валідації, сприяючи зміцненню позитивного образу «Я». Водночас, результати вказують, що у цієї ж групи молоді виявлено вищі рівні залежності, нетовариськості та невдоволеності собою. Цей контраст підкреслює компенсаторний характер залучення до корейської попкультури. Інтенсивне споживання контенту позитивно корелює із самооцінкою, підтверджуючи роль К-поп як фактора, що підвищує самоповагу та впевненість. З іншого боку, ця ж інтенсивність значуще пов'язана з почуттям самотності та невдоволеністю собою. Це вказує на те, що надмірне занурення у віртуальний, ідеалізований світ К-поп може посилювати відчуття відчуженості від соціальної реальності та створювати розрив між ідеалізованим «Я» айдолів (перфекціонізм, успіх) та власним реальним «Я». Таким чином, дослідження демонструє компенсаторний характер залучення до корейської попкультури, яка одночасно є як ресурсом для підвищення самооцінки, так і фактором ризику для посилення соціальної ізоляції та внутрішнього конфлікту. Результати дослідження є важливим внеском у розуміння психосоціальних механізмів впливу глобалізованої попкультури на формування самосвідомості української молоді.

Ключові слова: самосвідомість, самооцінка, самотність, корейська попкультура, молодь, фандом.

Khoroshun Kateryna. A Study of Self-Consciousness in Ukrainian Youth Engaged in Korean Pop Culture

This article presents the results of an empirical study on the characteristics of self-consciousness among Ukrainian youth engaged in Korean Pop Culture (K-pop). The study's relevance is driven by the global expansion of K-pop and its significant impact on young people's identity formation. The research established several specific features in the self-consciousness of K-pop fans. They demonstrate a higher level of self-esteem and a more positive attitude towards their own achievements and completed tasks compared to the control group. The fandom community appears to serve as a source of social support and validation, contributing to a stronger positive self-image. However, the results simultaneously indicate that this same group exhibits higher levels of dependency, unsociability, and self-dissatisfaction. This contrast highlights the potential compensatory nature of K-pop engagement. Intensive content consumption positively correlates with self-esteem, confirming K-pop's role as a factor that may boost self-regard and confidence. Conversely, this same intensity is significantly linked to feelings of loneliness and self-dissatisfaction. This suggests that excessive immersion in the virtual, idealized K-pop world may intensify feelings of alienation from social reality and create a dissonance between the idealized «Idol-Self» (perfectionism, success) and the individual's real self. Thus, the study demonstrates the compensatory mechanism of engaging with K-pop culture, which simultaneously acts as a resource for enhancing self-worth and a risk factor for increased social isolation and internal conflict. The findings represent a valuable contribution to understanding the psychosocial mechanisms through which globalized pop culture influences the self-consciousness of Ukrainian youth.

Key words: self-consciousness, self-esteem, loneliness, Korean pop culture, youth, fandom.

Вступ. Проблема самосвідомості особистості та чинників, що впливають на її формування, зберігає свою провідну актуальність у межах сучасної психологічної науки. Теоретико-методологічна база вивчення самосвідомості ґрунтується на фундаментальних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, серед українських дослідників, які зробили вагомий внесок у розуміння цієї проблематики, слід відзначити праці таких вчених, як П. Р. Чамата, М. Й. Боришевський, Г. С. Костюк, О. Є. Гуменюк. Праці цих вчених закладають фундамент для розуміння самосвідомості як динамічної, соціально опосередкованої системи. Суттєвими для розкриття теми є також концептуальні моделі зарубіжних науковців, які описують структуру та соціальну природу самосвідомості (В. Джеймс, К. Роджерс, Е. Еріксон, Ч. Г. Кулі, Д. Мід та ін.).

Базуючись на цьому теоретичному підґрунті, виникає наукова необхідність дослідити динаміку самосвідомості в принципово нових соціокультурних умовах. Це стосується, зокрема, впливу глобальних крос-культурних феноменів, до яких беззаперечно належить корейська попкультура (К-поп). Актуалізація такого дослідження дозволить комплексно оцінити механізми опосередкування самосвідомості в умовах глобалізаційних процесів.

Корейська попкультура являє собою потужний соціокультурний феномен, що має значний вплив на молодь у всьому світі, пропонуючи моделі для наслідування, естетичні ідеали та нові форми соціалізації. Це захоплення не обмежується лише музикою, а часто стає частиною ідентичності молоді, впливаючи на їхні погляди та поведінку [1].

Транснаціональна динаміка споживання К-рор надає шанувальникам простір для конструювання самосвідомості шляхом емоційної ідентифікації як з айдолами [2] [9], так і з іншими членами фандому. Фандом К-рор – це глобальна, високоорганізована, цифрова та соціально активна спільнота шанувальників корейської попкультури, зосереджена навколо конкретних виконавців або гуртів. Взаємодія у фандомі сприяє формуванню відчуття спільності в межах спільноти шанувальників (створюючи колективні ритуали, що зміцнюють групову ідентичність). Водночас, такий досвід виявляє існуючий, хоча часто латентний, розрив між соціально стратифікованою реальною дійсністю та космополітичним віртуальним простором К-рор [3].

У контексті наукових досліджень самосвідомість розглядається як складний процес усвідомлення особистістю самої себе у всьому різноманітті її індивідуальних особливостей, а також усвідомлення своєї сутності та місця в системі численних суспільних зв'язків [4].

Відповідно до цього, самосвідомість ми розглядаємо як складне системне утворення, що функціонує крізь призму взаємодії її структурних компонентів, які традиційно виділяються на трьох рівнях: когнітивний (охоплює процеси самопізнання, рефлексії та формування образу «Я»), емоційно-ціннісний (включає самоставлення та самооцінку) та поведінково-регулятивний (забезпечує саморегуляцію та самоконтроль поведінки, що є проявом самосвідомості у взаємодії зі світом) [5]. Самосвідомість фанатів корейської попкультури є динамічним поєднанням внутрішньої рефлексії (самоаналіз через ідентифікацію з ідеалами) та соціальної усвідомленості (використання цієї усвідомленості у взаємодії в глобальній спільноті). Вона перетворює споживання контенту на свідомий процес особистісного навчання та розвитку.

Феномен корейської попкультури набув статусу вагомого глобального соціокультурного чинника, що визначає сучасний контекст соціалізації та формування ідентичності молоді. Залученість до фандомів К-рор становить собою важливе соціально-психологічне середовище, яке одночасно надає як потенційні можливості, так і психологічні виклики для розвитку особистісної самосвідомості [6]. Незважаючи на зростаючий науковий інтерес до крос-культурних аспектів медіа-впливу, питання психологічних особливостей формування самосвідомості у молоді, яка активно залучена до споживання К-рор контенту, залишається недостатньо висвітленим у вітчизняній психологічній науці.

Розуміння того, як впливає приналежність до фан-спільноти К-рор на формування самосвідомості української молоді є важливим для психології в умовах прискореної культурної глобалізації та цифровізації. Ключ до здорового особистісного розвитку полягає у збалансованій участі, де К-рор служить одним із багатьох впливів, що сприяють формуванню багатогранної та гнучкої самосвідомості, а не стає монолітним фундаментом ідентичності. Таким чином, емпіричне дослідження психологічних корелятивів цієї культурної прихильності є актуальним та має теоретико-практичне

значення для контекстуалізації процесів самовизначення сучасної молоді.

Матеріали та методи. Метою даної статті є визначення та аналіз психологічних особливостей самосвідомості у молоді, що захоплюється корейською попкультурою, порівняно з їхніми однолітками, що не мають такого захоплення.

Експериментальна база дослідження включала в себе проведення опитування та анкетування осіб, що є фанатами корейської попкультури ($N=81$) та контрольної групи – молоді, що не захоплюється корейською попкультурою ($N=81$). Загальна кількість респондентів – 162 особи ($N=162$). До вибірки були включені респонденти віком від 15 до 25 років. Дослідження було реалізовано за допомогою онлайн-опитування як основного методу збору емпіричних даних. Вибірка фанатів корейської попкультури статистично пов'язана зі статтю ($\chi^2 = 5.76$, $p = 0.016$), маючи суттєво меншу частку чоловіків (2.5%) порівняно з контрольною групою (12.3%). Цей результат підтверджує загальносвітову тенденцію до переважання жіночої аудиторії у фандах К-рор, що може мати значний вплив на моделі ідентифікації та формування гендерних ролей усередині цієї спільноти.

Для забезпечення багатоаспектного вивчення самосвідомості використано комплекс стандартизованих психодіагностичних методик: Методика «Q-сортування» В. Стефансона (яку було використано для вивчення уявлень особистості про себе); тест самоакцептації (яку було використано для визначення вираженості позитивної установки на себе); методика «Шкала самооцінки» (яку було використано для визначення особливостей самооцінки); «Методика суб'єктивного відчуття самотності» (Д. Рассел та М. Фергюсон) (яку було використано для визначення рівня відчуття самотності у фанатів К-рор як соціального компонента самосвідомості); методика «Когнітивні особливості суб'єктивного благополуччя (КОСБ-3)» (О. Калюк, О. Савченко) (яку було використано для визначення суб'єктивної когнітивної оцінки респондентами власного життя та життєвих перспектив, що є важливим індикатором формування самосвідомості молоді) [7, 8, 9].

Враховуючи, що значна частина емпіричних даних не відповідала критеріям нормального розподілу, для порівняння середніх значень незалежних вибірок було використано U-критерій Манна-Уїтні. Для аналізу взаємозв'язків застосовувався кореляційний аналіз Спірмена, а для виявлення зв'язку між якісними ознаками (стать та приналежність до групи) — критерій χ^2 (хі-квадрат). У випадках, де це було методологічно обгрунтовано, також застосовувався t-критерій Стюдента.

Результати дослідження. Порівняльний аналіз виявив статистично-достовірні відмінності в уявленнях про себе між фанатами К-рор та контрольною групою (особами, що не захоплюються К-рор). За шкалами методики «Q-сортування» (В. Стефансона) було встановлено статистично значущі відмінності за шкалами Залежність ($U = 2648$, $p = 0.030$) та Нетовариськість ($U = 2641$, $p = 0.027$). Фанати К-рор мають достовірно

вищий рівень Залежності. Цей результат свідчить про підвищену орієнтацію на зовнішню підтримку, схильність покладатися на думку авторитетів (айдолів) або групи (фандому) при формуванні уявлень про себе. Фанати К-рор мають достовірно вищий рівень Нетовариськості. Це може інтерпретуватися як переорієнтація соціальної активності з реального середовища на віртуальний простір спільноти фанатів. Така тенденція може вказувати на формування специфічної соціальної ніші та потенційні труднощі у встановленні або підтриманні міжособистісних контактів, які не опосередковані спільним інтересом до К-рор. Таким чином, фандом, забезпечуючи внутрішню підтримку (що корелює з високою самооцінкою, як буде зазначено далі), одночасно може сприяти соціальній сегрегації від «зовнішнього» світу.

Було встановлено статистично достовірну відмінність фанатів К-рор від контрольної групи за шкалою Самооцінка ($U = 2549$, $p = 0.014$). Середній рівень за цією шкалою виявився вищим у фанатів К-рор. Цей результат є цікавим для інтерпретації, оскільки він вступає в явний контраст із зафіксованими вищими показниками Невдоволеності собою та розчарування в житті (що буде деталізовано нижче). Така дисоціація може свідчити про компенсаторний або захисний характер цієї підвищеної самооцінки. Ймовірно, позитивна ідентифікація з успішним фандомом та соціальна підтримка спільноти функціонує як зовнішній ресурс, що підтримує відчуття самоцінності, тоді як внутрішня оцінка реальних досягнень залишається критичною.

При порівнянні груп за шкалами тесту самоакцептації була встановлена статистично достовірна відмінність за шкалою ставлення до виконаних справ ($U = 2346$, $p = 0.001$). У контексті тесту самоакцептації, вищий рівень може означати більш критичне, негативне або менш прийнятне ставлення до власних досягнень, що узгоджується з ідеалізованим образом "успіху", який транслюється попкультурою.

За результатами «методики суб'єктивного відчуття самотності» статистично достовірних відмінностей між фанатами К-рор та контрольною групою не виявлено. Цей результат спростовує гіпотезу про те, що фандомна залученість є виключно компенсацією за об'єктивну або хронічну соціальну ізоляцію. Отримані дані свідчать про те, що, незважаючи на вищу Нетовариськість (яка вказує на зміну вектора соціалізації), фан-спільнота успішно забезпечує суб'єктивне почуття приналежності та соціальної підтримки, запобігаючи посиленню загального відчуття самотності.

При порівнянні груп за шкалами методики «Когнітивні особливості суб'єктивного благополуччя» встановлено статистично достовірну відмінність за шкалою Невдоволеність собою та розчарування в житті ($t(160) = -2.1209$, $p = 0.035$). Фанати К-рор демонструють вищий середній рівень недоволеності. Сила зв'язку при цьому є слабкою (d Коена = -0.33326). Цей результат є ключовим: незважаючи на вищу самооцінку та позитивніше ставлення до своїх справ, фанати відчувають більший внутрішній дискомфорт та недоволеність власним життям. Ця внутрішня дисгармонія може бути викли-

кана невідповідністю між реальним Я та ідеалами, які транслюються корейською попкультурою.

З метою вивчення впливу глибини інтеграції корейської попкультури у життя молоді на формування самосвідомості, було проведено кореляційний аналіз, який виявив низку статистично достовірних кореляцій між тривалістю інтересу до К-рор та показниками самосвідомості. Встановлено прямий помірний зв'язок між тривалістю інтересу до К-рор та шкалою Нетовариськості ($r = 0.255$, $p = 0.022$). Це свідчить про те, що чим довший період захоплення цією культурою, тим більш вираженою є тенденція до соціальної замкнутості та зосередження соціальної активності переважно у фан-спільноті. Виявлено обернений помірний зв'язок із показником Прийняття «боротьби» ($r = -0.307$, $p = 0.005$). Цей результат вказує на те, що тривале занурення у К-рор асоціюється зі зниженням схильності приймати життєві виклики, що може відображати формування більш пасивної чи ескапістської (втеча від реальності) життєвої позиції. Встановлено прямий помірний зв'язок між тривалістю інтересу та прийняттям своєї зовнішності ($r = 0.255$, $p = 0.022$). Цей зв'язок може бути інтерпретований як позитивний компенсаторний ефект, де засвоєння естетичних стандартів та моделей догляду, що пропагуються у корейській попкультурі, сприяє підвищенню самоакцептації у сфері зовнішнього вигляду.

Виявлено прямий сильний зв'язок між тривалістю споживання К-рор та рівнем Самотності ($r = 0.374$, $p < .001$). Цей результат є важливим, оскільки він свідчить про те, що чим більше часу молодь проводить, споживаючи контент корейської попкультури, тим вищим є їхнє суб'єктивне відчуття соціальної ізоляції. Імовірно, надмірне споживання слугує механізмом втечі, який замінює, а не доповнює, повноцінну соціалізацію. Встановлено прямий помірний зв'язок із Самооцінкою ($r = 0.283$, $p = 0.010$). Це може вказувати на компенсаторну функцію інтенсивного занурення: ідентифікація з успішними ідолами та відчуття приналежності до великого фандому може штучно підвищувати почуття власної значущості. Також було встановлено, що інтенсивність споживання корелює з погіршенням когнітивних компонентів суб'єктивного благополуччя.

Таким чином, триваліше щоденне споживання К-рор негативно корелює із загальною задоволеністю життям та позитивно корелює з недоволеністю собою. Це підтверджує, що, незважаючи на потенційно вищу самооцінку, викликану зануренням у фандом, інтенсивне споживання не сприяє внутрішньому психологічному благополуччю, а навпаки, пов'язане з більшою дисгармонією та розчаруванням.

Проведене дослідження демонструє, що захоплення корейською попкультурою є психологічно амбівалентним феноменом для молоді.

Висновки. Самосвідомість молоді, що захоплюється корейською попкультурою, характеризується комплексною амбівалентністю та суперечливістю. Емпіричні дані свідчать про психологічну неоднозначність цього соціокультурного впливу на розвиток особистості.

З одного боку, приналежність до фан-спільноти функціонує як захисний соціально-психологічний механізм. Фандом забезпечує соціальну підтримку, компенсуючи потенційну соціальну ізоляцію. Крім того, ідентифікація з фандомом може підвищувати самооцінку, що підтверджується позитивною кореляцією між тривалістю щоденного споживання К-поп і цим показником.

З іншого боку, інтенсивне та тривале занурення пов'язане з низкою ризиків: дезадаптація самосвідомості, соціальна замкнутість та зниження життєстійкості. Для значної частини молоді корейська попкультура може перетворюватися на механізм ескапізму, який, замість сприяння повноцінній соціалізації та підви-

щенню якості життя, призводить до поглиблення соціальної ізоляції.

Отримані результати підкреслюють нагальну необхідність психологічної інтервенції, спрямованої на формування реалістичної самоакцептації та розвиток адаптивних копінг-стратегій у молоді в умовах стрімкої глобалізації культурного впливу. Перспективами подальших наукових досліджень є поглиблене вивчення динаміки формування самосвідомості у контексті інтенсивного культурного впливу. Актуальним дослідницьким напрямком є детальне вивчення механізмів ідентифікації з ідеалізованими образами ай долів та їхнього впливу на формування конфлікту між «реальним Я» та «ідеальним Я» у структурі самосвідомості.

Література:

1. Laffan D. A. Positive Psychosocial Outcomes and Fanship in K-Pop Fans: A Social Identity Theory Perspective. *Psychological Reports*. 2020. P. 2272–2285.
2. Mysyk, V. Exploring the psyche: social comparison and k-pop idolization. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*. 2024. P. 373–377.
3. Yoon K. Between universes: Fan positionalities in the transnational circulation of K-pop. *Communication and the Public*. 2022. P. 188–201.
4. London M., Sessa V. I., Shelley L. A. Developing Self-Awareness: Learning Processes for Self- and Interpersonal Growth. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*. 2022. Vol. 10, no. 1. P. 261–288.
5. Мищенко Л.П., Чернявська Н.В. Концептуалізація феномену самосвідомості у контексті психологічного дискурсу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2024. Том 35 (74). № 6. С. 10–15.
6. Khoroshun K. Y. Identification with korean pop culture idols as a factor in the formation of modern youth's self-consciousness. *Habitus*. 2025. P. 297–300.
7. Зелінська Т. М., Михайлова І. М. Практикум із загальної психології: навч. посіб. Київ: Каравела, 2016. 272 с.
8. Методика діагностики суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела–М. Фергюсон. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://e-pidruchniki.com/content/902_49_opityvalnik_metodika_dagnostiki_rivnya_sybektivnogo_vidchyttya_samotnosti.html (дата звернення: 30.10.2025)
9. Особистість: практичні засади вивчення: Том 1. навч.-метод. посіб. / С.М. Дмитрієва та ін. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 378 с.

References:

1. Laffan, D. A. (2020). Positive Psychosocial Outcomes and Fanship in K-Pop Fans: A Social Identity Theory Perspective. *Psychological Reports*, 124(5), 2272–2285.
2. Mysyk, V. (2024). Exploring the psyche: social comparison and k-pop idolization. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*, (March 1, 2024; Paris, France), 373–377.
3. Yoon, K. (2022). Between universes: Fan positionalities in the transnational circulation of K-pop. *Communication and the Public*, 7(4), 188–201.
4. London, M., Sessa, V. I., & Shelley, L. A. (2023). Developing self-awareness: Learning processes for self-and interpersonal growth. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 10(2023), 261–288.
5. Mishchukha, L. P., & Cherniavska, N. V. (2024). Kontseptualizatsiia fenomenu samosvidomosti u konteksti psykhologichnoho dyskursu. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Psykhologhiia*, 35 (6), 10–15. [in Ukrainian].
6. Khoroshun K. Y. (2025) Identification with korean pop culture idols as a factor in the formation of modern youth's self-consciousness. *Habitus*. 297–300.
7. Zelinska T. M., Mykhailova I. M. (2016) Praktykum iz zahalnoi psykhologhii: navch. posib. Kyiv: Karavela, 272 [in Ukrainian].
8. Metodyka diahnostryky subiektyvnoho vidchuttia samotnosti D. Rassela – M. Ferhiuson [Method for diagnosing subjective feeling of loneliness by D. Russell – M. Ferguson]. (n.d.). e-pid ruchniki.com. Retrieved from https://e-pidruchniki.com/content/902_49_opityvalnik_metodika_dagnostiki_rivnya_sybektivnogo_vidchyttya_samotnosti.html (accessed on 30.10.2025) [in Ukrainian].
9. Osobystist: praktychni zasady vyvchennia: Tom 1. navch.-metod. posib. / S.M. Dmytriieva ta in. Zhytomyr : ZhDU im. I. Franka, 2011. 378 [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 31.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 30.12.2025